

**Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali**

Magistrat Dr. Donatella M. Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)

Illum, 8 ta' Jannar, 2019

**Il- Pulizija
(Spetturi Ivan Cilia)**

-vs-

Natalino Chetcuti, detentur tal-Karta tal-Identita` numru 569765M

Kumpilazzjoni Nru. 746/2008

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat Natalino Chetcuti u ciòè talli:

F'Ġunju 2007, u fix-xhur ta' wara, f'dawn il-Gżejjer, b'diversi atti magħmulin fi żminijiet differenti, iżċċa li jiksru l-istess dispozizzjonijiet tal-Ligi u li gew magħmula b'riżoluzzjoni waħda:

1. Appropja ruhu, billi dawwar bi profit għaliex jew għal persuna oħra, is-somma ta' aktar minn elfejn tliet mijha u disgħa u għoxrin ewro u sebghha u tletin ġenteżmu (€2,329.37) għad-dannu ta' Emanuel Borg, liema somma ġiet fdata

jew ikkunsinnata lilu taħt titolu illi jgħib miegħu l-obbligu tar-radd tal-ħaga jew li jsir użu minnha speċifikat;

2. Fl-istess dati, lokalitajiet u ċirkostanzi, b'mezzi kontra l-Ligi jew billi għamel użu ta' ismijiet foloz, jew ta' kwalifikasi foloz, jew billi inqeda b'qerq iehor, ingann, jew billi wera ħaga b'oħra sabiex igieghel titwemmen l-eżistenza ta' intrapriżi foloz, jew ta' ħila jew setgħa fuq ħaddieħor jew ta' krediti immaġinariji, jew sabiex iqanqal tama jew biżże' dwar xi ġrajja kimerika, għamel qligħ ta' aktar minn elfejn tliet mijha u disgħa u għoxrin ewro u sebħha u tletin ċenteżmu (€2,329.37) għad-dannu ta' Emanuel Borg. F'Jannar tas-sena 2008 u fix-xhur ta' wara, f'dawn il-Gżejjer, b'diversi atti magħmulin friżminijiet differenti, iżda li jiksru l-istess dispozizzjoni tal-Ligi u li gew magħmulu b'rīżoluzzjoni waħda;
3. Appropja ruħu, billi dawwar bi profit għalihi jew għal persuna oħra, is-somma ta' aktar minn elfejn tliet mijha u disgħa u għoxrin ewro u sebħha u tletin ċenteżmu (€2,329.37) għad-dannu ta' Andrew Grima, liema somma għiet fdata jew ikkunsinnata lilu taħt titolu illi jgħib miegħu l-obbligu tar-radd tal-ħagas jew li jsir użu minnha speċifikat;
4. Fl-istess dati, lokalitajiet u ċirkostanzi, b'mezzi kontra l-Ligi jew billi għamel użu ta' ismijiet foloz, jew ta' kwalifikasi foloz, jew billi inqeda b'qerq iehor, ingann, jew billi wera ħaga b'oħra sabiex igieghel titwemmen l-eżistenza ta' intrapriżi foloz, jew ta' ħila jew setgħa fuq ħaddieħor jew ta' krediti immaġinariji, jew sabiex iqanqal tama jew biżże' dwar xi ġrajja kimerika, għamel qligħ ta' aktar minn elfejn tliet mijha u disgħa u għoxrin ewro u sebħha u tletin ċenteżmu (€2,329.37) għad-dannu ta' Andrew Grima;

Il-Qorti ġiet wkoll ġentilment mitluba sabiex f'każ ta' ħtija tikkundanna lill-akkużat/i għal ħlas ta' spejjeż li jkollhom x'jaqsmu mal-ħatra ta' esperti jew periti fil-proċeduri hekk kif ikkontemplat fl-Artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat in-nota tal-Avukat Generali permezz ta' liema bagħat lill-imputat biex jigi gudikat minn din il-Qorti bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali kif mahsub fis-segwenti artikoli:

- a) Fl-artikoli 18, 308, 309 u 310 tal-Kodici Kriminali Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
- b) Fl-artikoli 18, 293, 294 u 310 u 110(2) tal-Kodici Kriminali Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
- c) Fl-artikolu 17, 23B, 23C, 31, 532A, 532B u 533 tal-Kodici Kriminali Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat li l-imputat m'ghandu l-ebda oggezzjoni biex il-kaz jigi hekk trattat.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Semghet it-trattazzjoni finali.

Ikkunsidrat-

Illi qabel xejn irid jinghad illi ghalkemm din il-kawza tirrigwarda reati li allegatament sehhew fl-2007, l-istess kawza giet mismugha minn din il-Qorti, kif diversament preseduta, u l-ewwel udjenza quddiem din il-Qorti, kif preseduta, giet mizmuma fit-23 ta' Jannar, 2018.

Ikkunsidrat:

Illi l-akkuzi li jinsab addebitat bihom l-imputat huma dawk ta' frodi u appropriazzjoni indebita b'dannu ta' zewg persuni Emanuel Borg u Andrew Grima, it-tnejn minn nies li jirrizulta li ghaddew ammonti kbar ta' flus lill-imputat.

Illi **Andrew Grima** xehed li l-imputat kien semmielu li kellu bzonn flus biex ikompli jkabbar in-negozju tieghu "*u jien kont accetajt li ntih xi flus biex ikompli*". B'kollox tah €25,000.¹ Kienet saret kambjala datata 19 ta' Frar, 2008, ghal dak l-ammont flimkien ma skrittura minn Chetcuti bl-istess data li fiha jinghad li kien ser ihallas lil Grima lura l-ammont ta' €25,000 sad-29 ta' Frar, 2008.² L-ahhar li kellmu kien xi xahrejn wara li saret dik il-kambjala u l-skrittura.³ Riprodott in kontro-ezami jghid li kien sellfu l-flus u wara li talabhomlu, l-imputat qallu li kien msiefer u biex imur lura Malta kellu bzonn il-flus "*U jien atajtu flus biex jigi lura biex ikun jista' jtihomli flus lura u bqajna xejn aktar*". Ikkonferma li saret kambjala sabiex tkopri l-ammont kollu li kien dovut minn Chetcuti, "*Jiena zammejt il-karta bhala prova halli jekk jigri xi haga inkun nista nagħmel proceduri legali. Ghax qalli biex tara kemm zgur ha ntihomlok ha ntik din il-karta*".⁴ Dwar x'kien jghidlu sabiex jikkonvincieh jghaddilu l-flus jghid "*Kien jitlobni għalihom, u jtihomli lura qisni selliftomlu*" u kien ser itih xi imghaxx fuqhom.⁵ Jghid li ir-raguni li Chetcuti tah għas-self mitlub kienet "*Għal affarajiet li qed jahdem. Qalli m'ghandieq flus biex nahdem. Qalli*

---

¹ Fol.62

² Fol.42A u 43

³ Fol.63

⁴ Fol.387-388

⁵ Fol.391-392

ihallsuni nies halli nkun nista nhallsek...Qatt ma qadt insaqsih ghaliex ha juzahom.....Maz-zmien sirna hbieb u kien jghidli isma għandhi bzonn xi haga u kont intijilu".⁶

Illi **Emanuel Borg** ma lahaqx xehed f'dawn il-proceduri peress li miet fl-2011.⁷ Il-Qorti semghet lill-martu u lill-bintu li ma setghu jitfghu l-ebda dawl dwar ir-raguni ghaliex Emanuel Borg kien ta' spiss isellef flejjes lill-imputat jew dwar x'kien jghidlu l-imputat sabiex jikkonvincieh isellfu numru ta' sommom ta' flus minn zmien għal zmien.

Illi **Carmen Borg**, mart Emanuel, xehdet kif kienet taf l-imputat peress li kien jiffrekwenta darha u kien hbieb ma zewgha. "Li naf hu li kien jigi d - dar tiegħi , u r - ragel tiegħi kien itih il - flus , u qatt ma wasal biex itihomlu lura.... Kien jghidlu issa ntihomlok hu !!..... Ma nafx għalxiex ridhom jien!!.... Kienu jghidlu għandi bzonnhom issa mbghad intihomlok ..... Ma nafx għalxiex . . . . . kien iridhom ."⁸ Tistqar li zewgha qatt ma qalilha ghaliex kien iselfu flus "Jghidli selliflu l - flus , ma kienx jghidli . . . ma nafx għaliex . . . ghax . . . għaliex kien itihomlu . . . . . ghax kien qalbu tajba r - ragel tiegħi huu"⁹. Ix-xhud semmiet ukoll li hi kienet selfet personalment €300 lil Chetcuti "Għax qalli li m' għandux biex jixtri affarrijiet biex jiekol."¹⁰

Tkompli li Natalino "Kien jghidlu għandi bzonn il - flus uuu... Forsi kien jghidlu ha nagħmel xi business bihom?.... Kien jghidlu ha nagħmel negozju .... Anka Natalino stess kien jghidli "ha jtini l - flus biex nagħmel negozju ...Imbghad intih [itini] l - imghax"¹¹ izda aktar tard fix-xhieda tagħha turi li mhix zgura dwar l-iskop li Chetcuti gie msellef dawk il-flus meta tħid "Jien nahseb biex jagħmel xi negozju uuu . Nahseb hu ..... Ix - Xhud : Jien naf x' kien jagħmel bihom il - flus Natalino ?!!.... [Il - Qorti : Imma biex jagħamel x' hix ? Biex jibni ? Biex imur jixtri karozza ? Għalxiex ? Taf jew ma tafx ? Jekk ma tafx , ma tafx]..Forsi biex jgħamel ircevuta tal - Vat ?"¹²

Illi **Kathleen Borg** xehdet kif missierha, Emanuel, kien talabha toħrog flus mill-kont personali tagħha sabiex dan ikun f'posizzjoni li jsellef l-istess lil Chetcuti. Peress li kellha loan mal-bank Chetcuti kien

⁶ Fol.393-394

⁷ Dok. YF2 a fol.212

⁸ Fol.294-299

⁹ Fol.300

¹⁰ Fol.306

¹¹ Fol.301-302

¹² Fol.307

ghaddielha ricevuta tal-VAT sabiex taghti raguni lil-bank ghaliex kienet qed taghmel dak il-withdrawal.¹³ Fil-fatt din harget l-ammont ta' €23,000 izda quddiemha ma kien sar l-ebda diskors bejn Chetcuti u missierha, ghalhekk ma setghetx tispjega ghaliex missierha ghadda dawk il-flejjes lil Chetcuti "Le, jiena ma' kontx mieghu x' hin tahomlu...".¹⁴ Kien missierha li qalilha li Natalino kellu bzon il-flus sabiex jagħmel negozju,¹⁵ "Ma' kienx qalli [ghal xhiex tahomlu], imma qalli li ha ntuhomlu u b' xi mod jew iehor jigu lura, ghax hekk kien weghdu Natalino. Il-flus ha jigu lura hux.".¹⁶

Għaldaqstant hadd minn dawn ix-xhieda mhu f'posizzjoni jixhed dwar dak li kien intqal jew gie mifthiem bejn l-imputat u Emanuel Borg. Jafu biss dak li Borg kien jghidilhom. Mhemmx dubbju li Borg sellef ammont konsiderevoli ta' flus lil Chetcuti izda baqa' ma giex pruvat x'gieghel lil Borg jafda lil Chetcuti b'dawn il-flus minn tieghu. Ma ngiebet l-ebda prova sabiex turi li Chetcuti ma kellu l-ebda negozju ghaddej. Daqstant iehor ma hemm l-ebda indikazzjoni jekk Borg għamilx xi kundizzjoni lil Chetcuti dwar kif kellhom jintuzaw dawk il-flejjes.

Fid-decizjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Enrico Petroni u Edwin Petroni** saret distinzjoni bejn ir-reat ta' serq, ta' frodi u dik tal-appropriazzjoni indebita, bl-ahhar zewg reati ikunu dawk addebitati lill-imputat:¹⁷

Dan ir-reat [ta' appropriazzjoni indebita] jiddistingwi ruhu mir-reat ta' serq, ghax l-oggett li jkun, jigu mogħi mill-agent volontarjament u mhux jittieħed kontra l-volonta` jew mingħajr il-kunsens tad-detentur; u jiddistingwi ruhu ukoll mit-truffa ghax id-detentur tal-haga ma jigix ingannat permezz ta' raggiri jew artifizji biex jitlaq minn idejh dik il-haga favur l-agent.

F'dik id-decizjoni l-Qorti elenkat l-elementi ta' dan ir-reat:

Dana r-reat isehh meta wieħed (1) jircievi flus jew xi haga ohra mingħand xi hadd; (2) bl-obbligu li jrodd dawk il-flus jew dik ix-xi haga lura jew li jagħmel uzu minnhom b'mod specifiku; (3) u minflok ma jagħmel hekk idawwar dawk il-flus jew dak l-oggett bi profitt għaliex jew għal haddiehor.

¹³ Fol.335. Vide Ricevuta a fol.310

¹⁴ Fol.337

¹⁵ Fol.338

¹⁶ Fol.339

¹⁷ Deciza 09.06.1998. Ara wkoll **il-Pulizija vs Keith Arthur Mayho** deciza fl-4 ta' Frar 2013

Issir riferenza ghas-sentenza **Il-Pulizija vs. Avukat Dr. Siegfried Borg Cole LL.D.**, meta l-Qorti ta' l-Appell Kriminali rriteniet li: ¹⁸

Filwaqt li ma hemmx dubbju li fil-kaz ta' flus li jkunu qed jinzammu minn xi hadd biex dawn eventwalment jigu ritornati lil sidhom, in-non-restituzzjoni tagħhom tista' tammonta għal approprazzjoni indebita¹⁹, fil-kaz in dizamina jonqos għal kollox l-element formali tar-reat. F'dan il-kaz ma kienx hemm id-dolo rikjest mill-ligi, u ciee` l-intenzjoni ta' l-appellat li jaġġorja ruħħu billi jdawwar bi profit għalihi jew għal persuna ohra mill-flus li kien qed izomm a nom ta' Gaglione jew ta' Abela. L-appellat la kellu x'xjenza li qed jagħmel xi haga illegali semplicelement ghax ittardja li jagħmel il-konteggi mehtiega, u anqas volontarjament ikkonverta ossia dawwar il-flus bl-iskop li jagħmel profit minn dik il-konversjoni. Kif jiispjega Luigi Majno (*op. cit.supra*):

Finalmente, a costituire il delitto di appropriazione indebita e` necessario il *dolo*. Trattandosi di delitto contro la proprietà, a scopo d'indebito profitto per se` o per un terzo, il dolo sarà costituito dalla volontarietà della conversione con scienza della sua illegittimità, e dal fine di lucro: onde colui che si appropria o rifiuta di consegnare, nella ragionevole opinione d'un diritto proprio da far valere, non commette reato per difetto di elemento intenzionale. Per la stessa ragione, e per difetto inoltre di element obiettivo, non incorrerà in reato chi nel disporre della cosa altrui abbia avuto il consenso del proprietario o ragionevole opinione del consenso medesimo... Il dolo speciale nel reato di appropriazione indebita e` (come nel furto e nella truffa) l'animo di lucro, che deve distinguere appunto il fatto delittuoso, il fatto penale, dal semplice fatto illegittimo, dalla violazione del contratto, dell'inadempimento della obbligazione: osservazione questa non inopportuna di fronte alle esagerazioni della giurisprudenza ed ai deviamenti della pratica giudiziale, che diedero spesse volte l'esempio di contestazioni di indole civile trasportate affatto impropriamente in sede penale. Rettamente pertanto fu giudicato non commettere appropriazione indebita (e neppure il delitto di ragion fattasi, per mancanza di *violenza*) il creditore che trattiene un oggetto di spettanza del suo debitore a garanzia del credito; l'operaio che avendo ricevuto materia prima da lavorare, si rifiuta, perché non pagato dal committente, di proseguire nel lavoro e di rendere la materia ricevuta; l'incaricato di esigere l'importo di titoli, che non avendo potuto compiere tale esazione, trattiene i titoli a garanzia del dovutogli per le pratiche inutilmente fatte allo scopo di esigere. In generale la giurisprudenza e` costante nel richiedere come elemento costitutivo imprescindibile il *dole*.²⁰

Illi r-riferenza minn dik il-Qorti ghall-awtur Majno tassumi rilevanza tenut kont tal-fatt li:

---

¹⁸ Deciza 23 ta' Dicembru, 2003; Appell Nru.21/2003 per S.T.O. Prim Imħallef Dr Vincent De Gaetano

¹⁹ "Trattandosi di somme di denaro," jiispjega Luigi Majno, "l'accertamento della conversione puo` presentare in pratica qualche difficolta'; le negata *restituzione* – anche indipendentemente da una legale costituzione in mora – e` certamente una forma di consumazione; ma la consumazione puo` risalire anche a prima della negata restituzione, ove si pongano in essere tali atti che dimostrino la intenzione di appropriarsi la cosa altrui – come l'impiego della somma in uso proprio o il suo nascondimento a scopo di sottrarla al proprietario." (*Commento al Codice Penale Italiano*, UTET (1922), Vol. IV, para. 1951, pag. 105).

²⁰ *op. cit.* para. 1953, pag. 105-106.

Majno kien qiegħed jikkummenta fuq ir-reat ta' approprazzjoni indebita kif definit fl-artikolu 417 tal-Kodiċi Penali Taljan tal-1889 (Codice Zanardelli) li jikkorrispondi mal-artikolu 293 tal-Kodiċi Kriminali tagħna. Awturi oħrajn, bħal Antolisei u Manzini, jikkumentaw dwar ir-reat kif definit fil-Kodiċi Penali Taljan tal-1930 (Codice Rocco) liema definizzjoni ma tikkorrispondix mal-artikolu 293 imsemmi.²¹

Fil-fatt kien bil-promulgazzjoni tal-**Ordinanza VIII tal-1909** li d-disposizzjonijiet introdotti bl-**Ordinanza IV tal-1984**²² gew sostitwiti bid-dispozizzjonijiet (artikoli 295 u 296)²³ li jikkorispondu mal-artikoli 293 u 294 tal-Kodici Kriminali. Kien għalhekk li l-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri) fis-sentenza tagħha **Sua Maesta il Re vs Giuseppe Felice** iddecidiet:

Attesocche' nei termini dell'articolo 295 delle Leggi Criminali come emendato coll'articolo 28 dell'Ordinanza VIII del 1909, conforme all' articolo 417 Codice Penale pel Regno d'Italia "commette frode chiunque si approprià convertendola in profitto di se' o di un terzo una cosa altrui che gli sia stata affidata e consegnata per qualsiasi titolo che importi l'obbligo di restituirla o di farne un uso determinato.

Issir riferenza ukoll għad-decizoni **The Police vs Artur Arakelyan:**²⁴

Consequently for the prosecution of the crime to be successful, the author of it must have the specific intention to make use of the object entrusted to him for a specific purpose, as if he were the owner and therefore make use thereof or disposing of the same, at a resultant profit for himself or for others. The jurist Francesco Antolisei explains:

"La vera essenza del reato [di appropriazione indebita] consiste nell'abuso del possessore, il quale dispone della cosa come se ne fosse proprietario (*uti dominus*). Egli assume, si arroga poteri che

---

²¹ **Il-Pulizija vs Paul Portelli**, Appell Nru: 423/2014 Deciza 11 ta' Settembru, 2015 mis-S.T.O Il-Prim Imħallef Dr. Silvio Camilleri

²² 276. Chiunque, avendo ricevuto la cosa altrui in deposito volontario o per uso determinato, per causa di lucro negasse la ricezione, od allegasse un falso motivo per liberarsi dall' obbligo della restituzione, sara' punito coi lavori forzati o colla prigionia da due a nove mesi.

²³ 295. Chiunque si approprià, convertendola in profitto di se' o di un terzo, una cosa altrui che gli sia stata affidata o consegnata per qualsiasi titolo che importi l'obbligo di restituirla o di farne un uso determinato, sara' punito, a querela di parte, coi lavori forzati o colla prigionia fino a nove mesi

²⁴ 296. La pena e' da cinque mesi ad un anno, e si procede di ufficio, quando il delitto preveduto nell' articolo precedente sia commesso sulle cose affidate o consegnate per ragione di professione, industria, commercio, azienda, ufficio, servizio, o deposito necessario.

²⁴ Deciza 17.07.2013 per Onor. Magistrat Dr. Edwina Grima

spettano al proprietario e, esercitandoli, ne danneggia il patrimonio” (**Manuale di Diritto Penale**, Giuffre` (Milano), 1986, Parte Speciale, Vol. 1, p. 276)²⁵

The key phrases in the law lie in the words “**under a title which implies an obligation**” and “**to make use thereof for a specific purpose**” – a purpose specified by the person delivering the object to the agent or agents, which person has the right to impose an obligation on the agent regarding the use to be made of the object entrusted to his care. If the agent proves that he has made use of such object according to the instructions given to him, then he cannot be found guilty of the commission of this offence. .....

Consequently from the above it results that the crime of misappropriation is based on the abuse of trust given to the agent, which abuse results in the consequent mishandling of any object by making use of the same for personal gain or profit whether financial or otherwise.

Illi fil-kawza gja citata **Il-Pulizja vs Paul Portelli**, il-Qorti spjegat kif -

huwa t-titolu, li bih ġie ricevut l-oggett, li għandu jiġib miegħu l-obbligu ta’ użu specifikat, u mhux neċċessarjament li tali użu għandu jiġi specifikat mill-proprietarju mal-konsenja tal-oġġett.

Dik il-Qorti kompliet hekk:

15. Di fatti, l-awtur Luigi Majno dwar dan l-element jgħid:

“Parlando la legge di affidamento o consegna senza specificazione di modalità, è indifferente che la cosegna sia fatta direttamente e materialmente dal proprietario, oppure la cosa poi appropriata fosse pervenuta in possesso del colpevole per effetto di un rapporto contrattuale non traslativo di dominio.”²⁶

16. Għalkemm fil-paragrafu citat Majno jitkellem dwar impossessament mill-ħati b'effett ta' rapport kontrattwali – li hija certament is-sitwazzjoni l-aktar komuni -- tenut kont tal-fatt li, kif jgħid sew l-istess Majno fl-istess paragrafu, l-liġi ma tillimita b'ebda mod il-modalità ta' kif isir l-affidament jew il-konsenja, ma hemm ebda raġuni sabiex tīgi eskluża s-sitwazzjoni fejn il-konsenja u l-affidament isiru b'operazzjoni tal-liġi u t-titolu li jaġhti lok għall-obbligu tar-radd tal-ħaġa jew li jsir mill-ħaġa użu specifikat ikun ukoll bl-operazzjoni tal-istess liġi.

17. Kif ġia ġie rilevat, mid-definizzoni tar-reat fl-artikolu 293 tal-Kodiċi Kriminali jirriżulta li huwa t-titolu li bih is-suġġett attiv irċieva l-pusseß tal-oġġett li għandu jkun tali li jobbliga lis-suġġett attiv li jaġħmel użu specifikat u mhux neċċessarjament li l-użu għandu jiġi specifikat mill-konsenjatur mal-konsenja tal-oġġett. Dan huwa msaħħa b'dak li jipprovd i-l-artikolu 294 tal-Kodiċi Kriminali li minnu jirriżulta li r-reat ta' approprazzjoni indebita jista' jseħħi ukoll fuq ħaġa “fdata jew ikkunsinnata lill-ħati minħabba ... depožitu neċċessarju” fejn l-affidament u l-konsenja u l-użu specifikat ma jsirux direttament mill-proprietarju tal-oġġett depožitat iżda jsiru in virtù tal-liġi.

²⁵ **Pulizija vs Francis Camilleri**, Deciza 25.06.2001 – Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri)

²⁶ Luigi Majno, Commento al Codice Penale Italiano, Unione Tipografico – Editrice, Terza Edizione, 1911, pg. 592, #1948.

Illi fis-sentenza **Il-Pulizija vs Concetta Charles**²⁷ il-Qorti tal-Appell Kriminali osservat:

Dwar in-natura tal-misappropriazzjoni indebita, il-Qorti tal-Appell Kriminali esprimiet ruħha diversi drabi.

Fil-21 ta' Novembru, 1953 fis-sentenza fl-ismijiet 'Il-Pulizija versus Giuseppe Cauchi' il-Qorti kienet qalet hekk:

Dwar l-elementi in ġenerali

'Għad-delitt ta' appropriazzjoni indebita jehtieg li l-hati jkun għamel mill-haga lilu fdata "konversjoni"; u hemm konversjoni, "inter alia", meta l-hati jkun ircieva l-haga biex minnha jagħmel uzu determinat, u minflok hu jikkonvertiha għal benefiċċju tieghu stess, jew jiddisponi mill-haga kuntrarjament ghall-pattijiet stipulati in bwona fede. Xejn ma jiswa biex ihassar dan ir-reat il-fatt li l-persuna dannegġjata tkun hadet proceduri civili biex tigħbi flusha; ghax l-azzjoni civili hija indipendenti mill-azzjoni kriminali.'

Fil-każ 'Il-Pulizija vs George Bellizzi', il-Qorti qalet hekk:

'Id-disposizzjoni nostrana fuq l-appropriazzjoni indebita hi aktar ampja minn dik li tinsab fil-Kodici Kriminali Taljan.

Fil-ligi tagħna anki min jagħmel użu mill-oggetti fdati lilu diversi mill-użu specifikat mill-persuna li kkonsenjatlu l-oggett u dan l-użu divers jagħmlu bi profitt għaliex jew għal haddiehor, ikun hati ta' dan ir-reat.

Fis-sentenza **Il-Pulizija vs Marbeck Cremona** gie deciz:²⁸

"Skond gurisprudenza kostanti u anke skond awturi, generalment huwa ritenut li l-estremi ta' dan ir-reat ta' appropriazzjoni indebita huma dawn li gejjin:

1. Illi l-pussess tal-haga jkun gie trasferit lis-suggett attiv tar-reat voluntarjament mill-proprietarju jew detentur, ikun min ikun. Jigi specifikat hawnhekk biex ma jkunx hemm ekwivocita, li l-konsenja da parti tal-proprietarju jew detentur lil agent jew lis-suggett attiv tad-delitt, trid tkun magħmula *con l'animo di spostarsi del possesso*, ghax altrimenti jiffugura mhux r-reat tal-appropriazzjoni indebita, imma s-serq.
2. Illi t-trasferiment tal-pussess ma jridx wkoll ikun jimporta t-trasferiment tad-dominju cioe tal-proprietà għaliex f'dan il-kaz ma jiffugurax l-element tal-azzjoni indebita.
3. Illi l-oggett irid ikun mobbli;
4. Illi l-konsenjatarju in-vjolazzjoni tal-kuntratt jagħmel tieghu il-haga cieo jaaproprja ruhu minnha, jew jbiegħa, jew jiddistruggiha *a proprio comodo o vantaggio*;
5. Irid ikun hemm wkoll l-intenzjoni tas-suggett attiv tar-reat li jaaproprja ruhu mill-oggett li jkun jaf li huwa ta' haddiehor"

²⁷ Appell Kriminali Numru 375/2011 Deciz per Onor. Imħallef Dr. Lawrence Quintano 12 ta' Frar, 2013.

²⁸ Deciza 15.02.2007 per S.T.O. Prim Imħallef, Dr. Vincent De Gaetano; Appell Numru 87/2007

Fuq dan l-insenjament isegwi li r-reat ravvizzat bl-artikolu 293 tal-Kodici Kriminali (l-ewwel u it-tielet imputazzjonijiet) jeskludi it-trasferiment tad-dominju fuq l-oggett bhal ma gara f'dan il-kaz fejn kollox jindika li l-flus ghaddew għand Chetcuti bhala self.

Illi dwar it-tieni u r-raba imputazzjonijiet, dawk ta' frodi, fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Anthony Fountain u Stephen k/a Steve Abela**, il-Qorti tal-Magistrati (Malta) elenkat l-elementi rikjesti sabiex jiġi issussisti dan ir-reat:²⁹

Fil-Ligi tagħna biex ikun hemm it-truffa jew il-frodi innominata irid ikun gie perpetrat mill-agent xi forma ta' ingann jew qerq, liema ingann jew qerq ikun wassal lill-vittma sabiex tagħmel jew tonqos milli tagħmel xi haga li ggibilha telf patrimonjali bil-konsegwenti qligh ghall-agent ... jekk l-ingann jew qerq ikun jikkonsisti fraggiri jew artifizi - dak li fid-dottrina jisnejja ukoll mis en scene - ikun hemm it-truffa; jekk le ikun hemm hemm ir-reat minuri ta' frodi innominata (jew lukru frawdolenti innominati).³⁰

Illi x'jikostitwixxi r-raggiri u l-artifizji gie kunsidrat f'diversi sentenzi fosthom dik **il-Pulizija vs Charles Abela** fejn il-Qorti għamet ezami *funditus* fuq ir-reat ta' frodi u dak tal-appropriazzjoni idebita:³¹

Fi kliem Antolisei³²

artifizio e' ogni studiata trasfigurazione del vero, ogni camuffamento della realtà effettuato sia simulando ciò che non esiste, sia dissimulando ... cioè che esiste. Il raggiro d'altra parte è un avvolgimento ingenioso di parole, destinate a convincere: più precisamente una menzogna corredata da ragionamenti idonei a farla scambiare per verità. .... È certo che l'espressione del codice di per sé richiama l'idea di una certa astuzia o di un sottile accorgimento nel porre l'inganno in opera.

Antolisei jkompli jghid pero li

nell'applicazione pratica della legge questa idea e' andata sempre più affievolendosi, fin quasi a scomparire del tutto. Per tal modo si e' finito con l'ammettere che anche la semplice menzogna puo bastare per dare vita alla truffa.³³

Illi f'dan is-sens anke l-Qorti ta' l-Appell Kriminali qalet hekk dwar il-messa in xena:

Il-Ligi tagħna ma tirrikjediex li l-messa in xena, cioè dawk l-artifizji jew raggiri, ikunu xi haga kkumplikata jew arkittetta b'hafna pjanijiet.³⁴

²⁹ Deciza 15.12.2011 per Onor. Magistrat Dr. Doreen Clarke

³⁰ **Pulizija vs Carmela German;** Qorti tal-Appell Kriminali; Deciza 30.12.2004 u 1-gurisprudenza hemm kwotata

³¹ Deciza 06.07.2016 per Onor. Magistrat Dr. Josette Demicoli

³² Manuale Di Diritto Penale (Giuffre) pagna 356

³³ Op cit pagna 357

³⁴ **Pulizija vs Emanuel Ellul;** Deciza 20.06.1997

Imbagħad fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Marjanu Zahra**:³⁵

Biex jissussti ir-reat tal-frodi jew truffa gie ritenut kostantement fil-gurisprudenza u fis-sentenzi tal-qrati tagħna illi iridu jinkonkorru diversi elementi. Ibda biex irid ikun hemm ness bejn is-suggett attiv u is-suggett passiv tar-reat u cioe' bejn minn qiegħed jikkometti ir-reat u il-vittma. Hemm imbagħad l-element materjali ta' dana ir-reat u cioe' l-uzu ta' ingann jew raggieri li iwasslu lil vittma sabiex isofri it-telf patrimonjali. Finalment huwa necessarju li ikun hemm l-element formali tar-reat konsistenti fid-dolo jew fl-intenzjoni tat-truffatur jew frodatur li jinganna u dana sabiex jikseb profitt jew vantagg għalih innifsu. Jekk xi wieħed jew iktar minn dawn l-elementi huma nieqsa, allura ir-reat tat-truffa ma jistax jisussisti. Illi f'sentenza mogħtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali (per Imħallef Carmel. A. Agius) deciza fit-22 ta' Frar 1993, fl-ismijiet Il-Pulizija vs Charles Zarb, il-Qorti għamlet esposizzjoni ferm preciza studjata u dettaljata għar-rigward ta'l-elementi ta' dana ir-reat. Il-Qorti bdiet sabiex esprimiet ruħha b'dan il-mod għar-rigward ta' dana ir-reat:

"Id-delitt tat-truffa huwa l-iprem fost il-kwalitajiet ta' serq inproprji u hu dak li fl-iskola u fil-legislazzjoni Rumana kien magħruf bhala steljolat u li jikkorrispondi ezattament għat-truffa tal-Codice Sardo, għal frodi tal-Kodici Toskan, għal Engano jew Estafa fil-kodici Spanjol, għal Bulra f'dak Portugiz, u għal Esroquerie fil-Kodici Francis ... Id-disposizzjonijiet tal-Kodici tagħna li jikkontemplaw ir-reat ta' truffa kienew meħuda minn Sir Adriano Dingli mill-paragrafu 5 ta'l-artikolu 430 tal-Kodici delle Due Sicilie li hu identiku hliegħ għal Kodici Franciz (artikolu 405) avolja dan, il-Kodici delle Due Sicile, it-truffa kien sejhilha Frodi .....". Skond għurisprudenza kostanti, l-ingredjenti ta'l-elementi materjali ta' dan id-delitt ta' truffa, huma dawn li gejjin.

Fl-ewwel lok bhala suggett attiv ta' dan id-delitt jista' ikun kulhadd.

Fit-tieni lok il-Legislatur, aktar mill-interess socjali tal-fiducja reciproka fir-rapport patrimonjali individwali, hawn qed jittutela l-interess pubbliku li jimpedixxi l-uzu ta'l-ingann u tar-raggieri li jindu bniem jiddisponi minn gid li fil-kors normali tan-negożju ma kienx jagħmel.

Fit-tielet lok hemm l-element materjali tat-truffa u jikkometti d-delitt tat-truffa kull min:

- a. b'mezzi kontra l-ligi, jew
- b. billi jagħmel uzu minn ismijiet foloz jew
- c. ta' kwalifikasi foloz jew
- d. billi jinqeda b'qerq iehor u
- e. ingann jew
- f. billi juri haga b'ohra sabiex igieghel titwemmen l-ezistenza ta' intraprizi foloz,
- g. jew ta' hila
- h. setgha fuq haddieħor jew
- i. ta' krediti immagħarji jew
- j. sabiex iqanqal tama jew biza dwar xi grajja kimerika, jagħmel qleġġ bi hsara ta' haddieħor.

.... Hu necessarju biex ikun hemm ir-reat ta' truffa, li l-manuvri jridu jkunu ta' natura li jippreżżonaw bniem ta' prudenza u sagacja ordinarja, li jridu jkunu frawdolenti u li hu necessarju li jkunu impiegati biex jipperswadu bl-assistenza ta' fatti li qajmu sentimenti kif hemm indikat fil-ligi. ...."

³⁵ Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali per Onor. Magistrat Dr. Edwina Grima; Deciza fit-2.03.2011

Dwar l-artifizzji intqal mill-Qorti illi “hemm bzonni biex ikun reat taht l-artikolu 308 illi l-kliem jkun akkumpanjat minn apparat estern li jsahhah il-kelma stess fil-menti ta’ l-ifrodat. Din it-tezi hija dik accettata fil-gurisprudenza ta’ din il-Qorti anke kollegjalment komposta fil-kawza “Reg vs Francesco Cachia e Charles Bech (03.01.1896 – Kollez.XV.350) li fiha intqal illi “quell’ articolo non richiede solamente una asserzione mensioniera e falza, ma richiede inoltre che siano state impiegate, inganno, raggiro o simulazione, ed e’ necessario quindi che la falza asseriva sia accompagnata da qualche atto diretto a darla fede.”

Għar-reati ta’ truffa komtemplat fl-artikolu 308 tal-Kodici kriminali, il-Qorti iccitata lill-Imhallef Guze Flores fejn qal illi “kif jidher mid-dicitura partikolari deskrittiva adoperata, hemm bzonni li tirrizulta materjalita’ specifika li sservi ta’ supstrat ghall-verosimiljanza tal-falsita prospettata bhala vera u b’hekk bhala mezz ta’ qerq. Ma huwiex bizżejjed għal finijiet ta’ dak l-artikolu affermazzjonijiet, luzingi, promessi, mingħajr l-uzu ta’ apparat estern li jirriġesti bi kredibilita’ l-affermazzjonijiet menzjonjieri tal-frodatur. Il-ligi tagħti proteżżejjon specjali kontra l-ingann li jkun jirriġesti dik il-forma tipika, kwazi tejatali, li tissupera il-kawtela ordinarja kontra s-semplici u luzingi, u li tagħti li dawk l-esterjorita ta’ verita kif tirrendi l-idea l-espressjoni felici fid-dritt Franciz mise-en-scene.”

“....Kwantu jirrigwarda l-element formali, cioe’ kwantu jirrigwarda d-dolo ta’ dan ir-reat ta’ truffa, jingħad illi jrid jkun hemm qabel xejn l-intenzjoni tal-frodatur li jipprokura b’ingann l-konsenja tal-flus jew oggett li jkun fi profit ingust tieghu. L-ingustizzja tal-profit toħrog mill-artikolu 308 tal-Kodici Kriminali fejn il-kliem “bi hsara ta’ haddiehor” ma jħallux dubbju dwar dan. Jigifieri biex ikun hemm l-element intenzjonali tar-reat ta’ truffa, hemm bzonni li s-suggett attiv tar-reat fil-mument tal-konsumazzjoni tieghu ikun konxju ta’l-ingustizzja tal-profit u b’dan il-mod il-legittima produttività tal-profit hija bizżejjed biex teskludi d-dolo.”

Illi minn dina l-esposizzjoni magħmula mill-Qorti ta’l-Appell li icċittat diversi sentenzi ohra tal-qrat tagħna jidher illi l-elementi rikjesti sabiex jisussisti ir-reat tal-frodi baqghu invarjati fi-zmien.

Illi f’sentenza mogħtija mill-Corte di Cassazione Penale gie deciz illi element eweleni fir-reat tal-frodi huwa “**l’elemento del danno patrimoniale**” Biex imbagħad jissusti dana it-tip ta’ reat huwa necessarju illi jezistu “I tre momenti di cui si compone il reato e’ cioè la produzione dell’artificio, nella successiva induzione in errore e nella conseguenziale produzione dell’ingiusto profitto per l’agente.” (Cassazione penale sez.II 3 ottobre 2006 n.34179)

Illi għar-rigward ta’ dana l-element soggettiv tar-reat tat-truffa, kif gie ritenut mill-awtur Francesco Antolisei, ikkwotat f’sentenza ohra mogħtija mill-Qorti ta’l-Appelli Kriminali (Il-Pulizija vs Patrick Spiteri deciza 22/10/2004) : “L’agente ... deve volere non solo la sua azione, ma anche l’inganno della vittima, come conseguenza dell’azione stessa, la disposizione patrimoniale, come conseguenza dell’inganno e, infine, la realizzazione di quell profitto che costituisce l’ultima fase del processo esecutivo del delitto. Naturalmente occorre che la volontà sia accompagnata dalla consapevolezza del carattere frodatorio del mezzo usato, dell’ingiustizia del profitto avuto in mira e del danno che ne deriva all’ingannato.”

Illi l-artikolu 309 tal-Kapitolu 9, imbagħad jikkontempla ir-reat minuri tal-frodi innominat. Illi għar-rigward ta’ dana ir-reat, ghalkemm l-element tar-“raggiri” jew l-“artifzji”, huwa nieqes u allura anke gidba semplici hija bizżejjed għal kummissjoni ta’ dana ir-reat, izda dana irid bil-fors iwassal sabiex il-vittma u cioe’ is-suggett passiv ta’ dana ir-reat isofri xi telf patrimonjali. Illi kif gie deciz fis-sentenza Il-Pulizija vs Carmela German (Appelli Kriminali Inferjuri 30/12/2004): “**Kwantu għal kwistjoni jekk il-gidba**

semplici – a differenza ta' l-artifizji u raggiri – tistax tammonta ossia twassal ghar-reat ta' frodi innominata, ir-risposta hija certament fl-affermattiv, basta li tali gidba tkun effettivamente tammonta ghal qerq, cioe' intiza jew preordinata sabiex il-persuna l-ohra (il-vittma) taghmel jew tongos milli taghmel xi haga li ggibilha telf patrimonjali bil-konsegwenti arrikkiment ghal min jghid dik il-gidba u basta, s'intendi li tkun effettivamente waslet ghal dana it-telf min-naha u arrikkiment min-naha l-ohra.” [emfazi tal-Qorti]

Illi ma jirrizultaw li ntuzaw l-ebda raggiri jew artifizji minn Chetcuti li wasslu sabiex Borg u Grima jitilqu tant flejjes minn idejhom u jghadduhomlu. Lanqas ma gie pruvat li l-imputat kelli jirrikorri ghal gideb biex ottjena dawn il-flejjes. Filwaqt li Grima jghid li ma kienx isaqsih ghal xhiex riedhom, sfortunatamente Borg ma lahaqx xehed f'dawn il-proceduri u b'hekk qatt mhu ser ikun maghruf ghaliex sellef dawk l-ammonti lill-imputat.

L-isfortuna ta' dan il-kaz hi li jidher li l-partijiet lezi strahu ghal kollox fuq dawn il-proceduri penali minghajr ma ppruvaw jissalvagwardjaw id-drittijiet taghhom fil-kamp civili.

Ta' spiss qed jigri li sabiex ma jigux inkorsi aktar spejjez, vittma ta' reat taghzel li taghmel rapport lill-Pulizija u tistrieh esklussivamente fuq proceduri kriminali - fejn l-oneru tal-prova hu wiehed ferm gholi - minghajr ma tittenta tissalvagwardja d-drittijiet u l-pretensjonijiet tagħha permezz ta' proceduri civili. Dan in-nuqqas ta' spiss qed jissarraf fi pregudizzju irreparabbi ghall-istess vittma.

Minn naħa tagħha l-prosekuzzjoni għandha tezercita dak id-dixxerniment mistenni meta tigi biex takkuza persuna billi tiddistingwi kazijiet li huma purament ta' natura civili minn dawk li huma ta' natura penali.

Fid-dawl ta' dawn ir-rizultanzi processwali, il-Qorti mhux qed issib lill-imputat hati u konsegwentement tilliberah minn kwalunkwe htija u piena.

**Dr. Donatella M. Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)
Magistrat**